

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«УКРАЇНСЬКА НАУКОВА МОВА»

кафедра правничої лінгвістики

Статус дисципліни: обов'язкова
Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)
Ступінь вищої освіти: доктор філософії
Галузі знань: «Право» (08)
Спеціальність: «Право» (081)
Освітня програма: «Право»
Форми здобуття вищої освіти: денна та заочна
Мова навчання: українська
Навчальний рік розроблення: 2021
Форма підсумкового контролю: іспит

Стратулат Наталія Вікторівна

Посада: професор

Вчений ступінь: кандидат філологічних наук

Робоче місце: 409 (ЦК)

Профайл викладача: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=2ogNrSkAAAAJ&hl=uk>

Очні консультації: згідно розкладу консультацій викладача в ЦК.

Online-консультації: електронною поштою, месенджери і платформа Zoom, **Пн-пт з 9:00 до 16:00.**

Сторінка дистанційного курсу: <https://dn.naiu.kiev.ua/course/view.php?id=1015>

СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Українська наукова мова» є поглиблення та розширення мовних і мовленнєвих знань, умінь та навичок, які є необхідними для подальшого застосування в науковій роботі правового напрямку, а також удосконалення мовно комунікативних компетентностей здобувача наукового ступеня доктора філософії.

Тривалість: 90 годин (3 кредити) - 1-ий семестр I курсу

Форми та методи навчання: формування відповідних знань, умінь і навичок, систематизація та перевірка знань з окресленої навчальної дисципліни здійснюється як в аудиторній, так і позааудиторній (заочна, дистанційна) формах навчання. Освітній процес супроводжується начальними заняттями, самостійною роботою та контрольними заходами. З-поміж організаційних форм навчання використовуються такі: лекція, семінар, практичне заняття, індивідуальне заняття, консультація та ін. Під час освітнього процесу використовуються такі методи навчання, як словесні: монологічні (лекція, доповідь, пояснення тощо), діалогічні (бесіда, диспут, конференція тощо); наочні, практичні. Крім того, застосовуються інноваційні методи, зокрема частково-пошукові, проблемні методи, метод моделювання, ситуативний метод тощо.

Система поточного контролю: поточний контроль знань має на меті виявити якісний рівень навчального процесу та його результатів під час аудиторних (лекцій, практичних занять) та індивідуальних занять, перевірки самостійно виконаних індивідуальних завдань, передбачених навчальною програмою дисципліни.

Робота здобувачів оцінюється на практичних заняттях під час дискусій, мозкового штурму, роботи в міні-групах тощо. Велике значення має якість виконання письмових робіт у формі експрес-опитування, експрес- або тест-контролю, підготовки та презентації сучасних лексикографічних джерел тощо.

Самостійна робота:

опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу;

вивчення окремих питань, винесених на самостійне опрацювання;
опрацювання лексичного мінімуму;
підготовка до практичних занять;
підготовка до поточних тест-контролів.

З урахуванням змісту, мети та основних завдань, самостійна робота має такі різновиди: самостійна підготовка до аудиторних занять, підготовка конспектів питань для самостійного опрацювання; опрацювання лексичного матеріалу; підготовка презентацій; виконання творчих завдань.

Важливим складником самостійної роботи здобувача, що сприяє налагодженню повноцінного діалогу між ним і викладачем, є індивідуальні завдання. Їх вмотивоване використання в навчальному процесі сприяє якісному закріпленню на практиці отриманих теоретичних знань з курсу, визначенню ступеня, обсягів вивченого. Такі завдання виконують навчально-контрольну, тренувальну, коригувальну функції, у комплексі з іншими навчальними засобами сприяють утвердженню диференційного підходу до кожного студента, індивідуалізації навчання (орфографічні тренінги, лексичні та граматичні завдання тощо).

Під час проведення аудиторних занять враховується регулярна й активна робота здобувача, що виявляє певний рівень знань теоретичного та практичного матеріалу. Відповідь повинна бути самостійною, повною, чіткою, демонструвати творчий підхід до опрацювання матеріалу програми.

Об'єктами поточного контролю знань є такі види навчальної діяльності:

- активність роботи здобувача, якість виконання завдань та участь у семінарських та практичних заняттях – дискусіях, парламентських слуханнях, робота в міні-групах тощо;
- якість виконання контрольних робіт (експрес-опитування, експрес- або тест-контроль, лексичні та граматичні завдання);

- презентація сучасних лексикографічних джерел.

Матеріали для різних видів поточного контролю складено з урахуванням необхідного мінімуму знань, що його повинен засвоїти здобувач з відповідних тем; самостійність виконання завдань кожним здобувачем забезпечує багатоваріантність; зважаючи на значні обсяги теоретичного і практичного матеріалу для опанування поточні види контролю складено так, щоб поступово підготувати здобувача до підсумкової форми контролю.

Основний критерій, який характеризує успішність роботи здобувача під час проведення практичних занять та виконання самостійних завдань, – це рівень знань, який він демонструє під час обговорення проблемних питань, під час експрес-опитування або тест-контролів знань, виконання самостійних завдань, підготовки презентацій тощо.

Система підсумкового контролю: *Підсумковий контроль* проводиться після завершення вивчення навчальної дисципліни. Форма контролю: іспит

Пререквізити: «Українська мова за професійним спрямуванням», «Культура професійного мовлення», «Риторика», «Етика професійного спілкування», «Юридичне документознавство».

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання:

Загальні:

ЗК 2. Здатність вирішувати проблему, досягаючи поставленої мети (цілей), через осмислення і розуміння змісту проблемної ситуації, її формулювання, планування та розв'язання, а також моніторинг одержаних результатів.

ЗК 3. Здатність до співпраці, командної роботи, поваги до думок і вчинків інших людей, адекватного сприйняття зауважень і пропозицій стосовно власної діяльності, конструктивного вирішення конфліктів, ефективного лідерства, прагнення досягти компромісу під час прийняття рішень, а також вміння підтримувати партнерські відносини.

ЗК 6. Здатність знаходити, перевіряти та систематизувати інформацію, використовувати різні види джерел останньої, переконливо формулювати в усній і письмовій формах аргументи відповідно до контексту певного дискурсу.

ЗК 7. Здатність ефективно використовувати державну, рідну та іноземні мови в певних соціальних і культурних контекстах, розширювати словниковий запас, знання функціональної граматики різних мов та усвідомлювати основні види словесної комунікації з урахуванням культурного різноманіття, поваги до індивідуальних мовних особливостей кожної людини.

Спеціальні (фахові):

СК 1. Здатність до комплексного аналізу та розв'язання актуальних філософсько-методологічних і філософсько-правових проблем та їх осмислення в контексті різних типів право розуміння й розвитку сучасної юридичної науки та практики, а також правоохоронної діяльності.

СК 4. Здатність досліджувати проблеми у правовій сфері на основі наукової методології з дотриманням принципів академічної доброчесності, оцінювати та вирішувати питання педагогічної діяльності з урахуванням стандартів професійної етики та соціальної відповідальності.

СК 5. Здатність аналізувати, зіставляти та узагальнювати інформацію з огляду на різні наукові погляди, інтерпретувати окремі результати наукової діяльності правової та суміжних з нею галузей знань засобами державної мови, володіти культурою усного та писемного мовлення через розуміння природи наукової мови, а також застосування її у процесі наукової та фахової комунікації в аспекті різножанрової інтерпретації.

СК 17. Здатність формувати системні теоретичні та емпіричні знання у сфері розвитку державно-правових явищ і процесів, кваліфіковано проводити наукові дослідження в галузі теорії та історії держави і права, здійснювати історико-теоретичне тлумачення правових пам'яток і чинних правових актів, надавати рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Розуміти та використовувати філософсько-методологічні підвалини сучасної науки, зокрема юридичної, інтегративне право розуміння і філософсько-правову методологію під час реалізації права, наукового пошуку та організації самостійної науково-дослідної роботи.

ПРН 4. Розуміти особливості організації науково-дослідної діяльності з актуальних проблем правової теорії та юридичної практики, психолого-педагогічні закономірності професійного навчання та виховання здобувачів вищої освіти відповідно до державних стандартів, застосовувати наукову методологію та захищати результати науково-дослідної діяльності у встановленому порядку.

ПРН 5. Уміти спілкуватися державною мовою у професійній і науковій діяльності з огляду на види, жанри та засоби української наукової мови (усній і писемній формах), а також монологічне, діалогічне та полілогічне мовлення, застосовувати знання української наукової мови для забезпечення ефективної професійної комунікації, а також володіти культурою мови та мовним етикетом.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

НАЗВА ТЕМИ	ВИДИ РОБІТ	ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ПЛОЩИНІ ТЕМИ
Тема 1. Наукова мова як комунікативний феномен	Лекція: аудиторно Семінар: Під час семінарського заняття: 1. Опрацювання навчальний лекційний і медіаматеріал до теми 1. (індивідуальне опитування).	Завдання 1. Охарактеризуйте універсальний характер наукової мови, вмотивувавши свою відповідь прикладами. Завдання 2. Зробіть аналіз нормативного, комунікативного,

	2. Оформити 3-4 міркування про місце і роль наукового мовоення у формуванні особистості майбутнього науковця (індивідуальне опитування). 3. Проаналізувати співвідношення понять «наукова мова» і «наукове мовлення» (групове). 4. Пояснити співвідношення предмет і об'єкт у науці (індивідуальна презентація).	естетичного аспектів української наукової мови. Оформіть у вигляді таблиці. Завдання 3. Зробіть презентацію з теми «Стилістично грамотне наукове мовлення».
Тема 2. Філософія і прагматика наукової мови	Лекція: аудиторно Семинар: Під час семінарського заняття 1: 1.Опрацювання навчальний лекційний і медіаматеріал до теми 2. (індивідуальне опитування). 2. Охарактеризувати основні риси наукового мовлення (індивідуальне опитування) 3. Розкрити сутність наукових стилів, особливості (групове опитування) 4. Сформулювати 3-4 тези про наукові підстили (робота в парах) 5. Тестування з теми (групове опитування) .	Завдання 1. Проаналізуйте на матеріалі будь-якої наукової статті з Вашого фаху особливості вживання мовних засобів у науковому тексті. Завдання 2. Підготуйте перелік електронних ресурсів, які стануть у пригоді науковцю за Вашою спеціалізацією. Завдання 3. Зробіть презентацію з теми «Сучасні лексикографічні джерела різних галузей науки».
Тема 3. Мовна структура наукового стилю	Лекція: аудиторно Під час практичного заняття виконати такі завдання Завдання 1. Проаналізуйте на матеріалі будь-якої наукової статті з Вашого фаху особливості вживання мовних засобів у науковому тексті (індивідуальна	Завдання 1. Проаналізуйте на матеріалі будь-якої наукової статті з Вашого фаху особливості вживання мовних засобів у науковому тексті. Завдання 2.Складіть речення, в яких наведені слова виступали б у науковому і ненауковому значеннях. До яких

	робота). Завдання 2. Підготуйте перелік електронних ресурсів, які стануть у пригоді науковцю за Вашою спеціалізацією. (індивідуальна робота). Завдання 3. Зробіть презентацію з теми «Сучасні лексикографічні джерела різних галузей науки». (індивідуальна робота). 4.З'ясувати, до яких спеціальних сфер належать лексеми як наукові терміни? До яких спеціальних сфер належать лексеми як наукові терміни? (Відношення, закон, відповідальність, проблема, завдання, угода, характер, свобода, зобов'язання, відносини, вигода, діяльність, декларація, громадянський, нота.) (групова) Під час практичного заняття 2 виконати такі завдання: Завдання 1. 1.Скласти речення, в яких наведені слова виступали б у науковому і ненауковому значеннях(індивідуальна робота). 2.Скласти анотацію до статті(індивідуальна робота). 3.Проаналізувати науковий текст щодо лексичних і морфологічних вимог. Визначити їх особливості (групова робота)	спеціальних сфер належать лексеми як наукові терміни? Відношення, закон, відповідальність, проблема, завдання, угода, характер, свобода, зобов'язання, відносини, вигода, діяльність, декларація, громадянський, нота.
Тема 4. Робота з науковим текстом	Лекція: аудиторно	Завдання 1. Проаналізуйте на матеріалі будь-якої наукової

	Під час практичного заняття 1 виконати такі завдання: Завдання 1. Проаналізуйте на матеріалі будь-якої наукової статті з Вашого фаху особливості вживання мовних засобів у науковому тексті (індивідуальна робота). Завдання 2. Відредагуйте запропонований текст з точки зору правильного добору мовних засобів залежно від ситуації спілкування. (групова робота). Завдання 3. Напишіть відгук на наукову роботу, дотримуючись вимог, які ставляться до такого документа (індивідуальна робота).. Під час практичного заняття 2 виконати такі завдання: 1. Проаналізуйте на матеріалі фахового наукового тексту особливості вживання мовних засобів у ньому (індивідуальна робота). 2. Розробити таблицю : «Вимоги до наукової статті» (робота в парах) Завдання 3. Напишіть рецензію на наукову роботу, дотримуючись вимог, які ставляться до такого документа (індивідуальна робота).	статті з Вашого фаху особливості вживання мовних засобів у науковому тексті. Завдання 2. Відредагуйте запропонований текст з точки зору правильного добору мовних засобів залежно від ситуації спілкування. Завдання 3. Напишіть відгук на наукову роботу, дотримуючись вимог, які ставляться до такого документа.
Тема 5. Сучасне наукове спілкування	Лекція: аудиторно Під час практичного заняття 1 виконати такі завдання: 1. Опрацювати навчальний до теми 5.1 Завдання 1. Визначте ключові	Завдання 1. Визначте ключові слова із запропонованої теми дослідження. Завдання 2. Наведіть аргументацію щодо актуальності обраного Вами наукового дослідження у формі усного

	слова із запропонованої теми дослідження (індивідуальна робота). Завдання 2. Наведіть аргументацію щодо актуальності обраного Вами наукового дослідження у формі усного виступу. Подайте її у письмовому вигляді (індивідуальна робота). Завдання 3. Підготуйте презентацію наукових пропозицій і висновків, результатів наукової роботи (презентація в парах) Під час практичного заняття виконати такі завдання: Завдання 1. Сформулюйте свою думку щодо вживання лексико-граматичних інновацій в українській науковій мові (індивідуальне опитування). Завдання 2. Охарактеризуйте співвідношення у науковому мовленні пасивного та активного словника мовця (індивідуальне опитування). Завдання 3. Проаналізувати науковий текст щодо наявних помилок (групова робота).	виступу. Подайте її у письмовому вигляді. Завдання 3. Підготуйте презентацію наукових пропозицій і висновків, результатів наукової роботи.
Тема 6. Культура української наукової мови	Лекція: аудиторно Семінар: Під час семінару: Завдання 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 6	Завдання 1. Продемонструйте невербальні засоби, які можна використати під час наукового публічного виступу. Завдання 2. Доберіть усталені мовні звороти, які дозволяють виявляти шанобливе

	Завдання 2. Продемонструйте невербальні засоби, які можна використати під час наукового публічного виступу (індивідуальна робота). Завдання 3. Доберіть усталені мовні звороти, які дозволяють виявляти шанобливе ставлення до співрозмовника під час наукових дебатів (групова робота). Завдання 4. Зробіть презентацію з теми «Культура української наукової мови» (індивідуальна презентація).	ставлення до співрозмовника під час наукових дебатів. Завдання 3. Зробіть презентацію з теми «Культура української наукової мови».

Основні інформаційні джерела

1. Городенська К.Г. Синтаксична специфіка української наукової мови // Українська термінологія і сучасність / К.Г. Городенська. – К. : КНЕУ, 2001. – Вип. 4. – С. 11-15.
2. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту / А.П. Коваль. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 2019. - 307 с.
3. Колоїз Ж. В. Українська наукова мова : [практикум] / Ж. В. Колоїз. – Кривий Ріг : КДПУ, 2017. – 135 с.
4. Мова у професії юриста : підруч. для вузів / [Руслан Сергійович Кацавець](#), [Ганна Миколаївна Кацавець](#) . – Київ : Алерта, 2015 . – 283 с.
5. Михайлова О.Г. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості : навч. посіб. / О.Г. Михайлова, А.А. Сидоренко, В.Ф. Сухопар. — Х., 2000. — 97 с.

6. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. Г.С. Онуфрієнко. – К. : Центр навч. літ., 2016. – 312 с.
7. Основи наукового мовлення : навч.-метод, посіб. / уклад. Т. В. Симоненко. — Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького. — 2015. — 80 с.
8. Семеног О. М. Культура наукової української мови : [навч. посіб.] / О.М. Семеног. – К. : Академія, 2010. – 216 с.
9. Плотницька І.М. Ділова українська мова : навч. посіб. / І.М.Плотницька. – 3-тє вид., перероб. та допов. – К. : Центр учбової літ., 2014. – 256 с.
10. Проценко Г. П. Правнича лінгвістика : навч. посіб. / Г. П. Проценко та ін. ; за заг. ред. С.М. Гусарова. – К. : А.В.Паливода, 2010. – 312 с.
11. Токарська А. С. Культура фахового мовлення правника : навч. посіб. / А. С. Токарська, І.М. Кочан. – Л. : Світ, 2014. – 232 с.
12. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – К. : Алерта, 2015. – 696 с.
13. Український правопис [Ел. ресурс] / Українська національна комісія з питань правопису. 2019. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/pravo.pdf>. Артикуца Н.В. Мова права і юридична термінологія : навч. посіб. / Н.В.Артикуца. – 2-ге вид., змін. і доп. – К. : Стилос, 2004. – 277 с.

Додаткова література

1. Довідник з культури мови : посібник / С.Я.Єрмоленко, С.П.Бибик, Н.М.Сологубта ін.; за ред. С.Я.Єрмоленко. -К. : Вища школа, 2005. - 399 с.

2. Гринчишин Д. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин та ін. – Львів : Фенікс, 1996. – 368 с.
3. Нелюба А. Теорія і практика ділової мови / А.Нелюба. – Х. : Акта, 2007. – 192 с.
4. Єрмоленко С.Я. Науковий стиль / С.Я. Єрмоленко // Українська мова : енциклопедія. – 3-тє вид., змін, і допов. – К., 2007. – С 421, 422.
5. Ярема С. На теми української наукової мови / С.Ярема. – Львів, 2002.

Словники

1. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua> (“Словники України”).
2. <http://slovo.ridne.net> (Електронні версії словників термінографічної серії *Слово Світ*).
3. <http://www.slovnyk.net> (Великий тлумачний словник сучасної української мови).
4. <http://r2u.org.ua>; <http://krym.linux.org.ua> (Академічний російсько-український словник за ред. А. Кримського).
5. <http://www.rosukrdic.iatp.org.ua> (Російсько-український словник сталих виразів)
6. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm> (Українська мова : Енциклопедія).

Інші сайти

1. www.dssu.gov.ua (Держспоживстандарт України).
2. www.ukrndnc.org.ua (ДП “УкрНДНЦ”).
3. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (законодавство України).
4. www.franko.lviv.ua (сайт ЛНУ імені Івана Франка).
5. www.msu.kharkov.ua/tc (Галузевий термінологічний центр).

6. <http://ulif.mon.gov.ua> (Український лінгвістичний портал).
7. <http://pravopys.vlada.kiev.ua> (Інтернет-сторінка, присвячена мовним питанням).
8. www.domivka.net/forum/archive/index.php/t-6037.html (Р. Рожанківський. Синтаксично-стилістичні риси науково-технічної мови).
9. www.rada.kiev.ua/LIBRARY/.
10. www.novamova.com.ua.
11. www.litopys.org.ua.
12. www.mova.info.

Технічне обладнання та програмне забезпечення навчальної дисципліни

Мультимедійний проектор, комп'ютер , інтерактивні дошки

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика щодо термінів виконання та перескладання:

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів).

Перескладання пропущених (через поважні причини) тем відбувається згідно з затвердженим графіком.

Політика щодо академічної доброчесності:

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними (покликання) текстовими запозиченнями не більше 30%. Списування під час письмових робіт (як форм контролю) та іспиту заборонено (зокрема використання електронних носіїв інформації та засобів зв'язку).

Політика щодо відвідування:

Відвідування занять є обов'язковим складником освітнього процесу та оцінювання освітньої діяльності здобувача.

Оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)						Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
						екзамен	
Мах 60%						Мах 40%	Мах 100%
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6 10		
5	5	10	10	10			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу